د. عبيدى.

شوره‌لى قارغاغان آول

ماتور توگل مينم جرلار، بلام مين.
يارانماساڭ اوقوما، دوست، تله‌نميم.

«يول» كتابخانه‌سى نشرياتندن

٦٣ نچى كتاب.

КАЗАНЬ,
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1913.

شورەلی قارغاغان آول

۱

بزگه کورشی بر آول بار: طانسار، دیلر
یەمسز دیلر شیاق قانارسنڭ بارسالڨ دیلر.
صبی چاقده اوزمنڭده بارغانم بار،
قوناق بولوب بر نیچه کون قالغانم بار.
تۆشوب (سیرساق) بویینه آبی بلەن
بالقغه قارماقده صالغانم بار.
صوونده بیك کوب بالق کورگەنم بار،
شول بالقدای اوزمنڭده یوزگەنم بار.
لەککە یروب چطرلازغه قارماغمنی
ئۆلله نیچه قارماق جبی اوزگەنم بار.
نیچك یازیم بولماغاچ اورمانلارن،
کیك بولون یەشل ختفه یورغانلارن.
یەمسز بولغاچ یەمسز ایندی، نیچك ماقتیم،
کەکری بوکری، باطقاق، طقرق اورامالارن.

ماتور بولغان، یاخشی بولغان هم جانلقلی،
شه‌بلکده اویازده بر هم دانلقلی.
تووب اوسکه‌ن یه‌ملی سیرساق بویلارنده،
یالان آلدان کیلگه‌ن صابان تویلارنده.
موندا الك بیك زور قالون اورمان بولغان،
صو بویلاری ختفه‌دن یورغان بولغان.
یورگه‌ن بیبه جای بویی ئوله‌ن آشاب،
شول اورمانده، قوبشولانوب باشلار چایقاب.
نیندی قزق أش بولغان سین کوره‌لی:
تیگی یونسز قهر کیلگوی - شوره‌لی،
آطلانوب بیبه‌گه کونلر بویی،
یورگه‌ن چاووب! ایتکه‌ندر شول صابان تویی!
کون صایون قایتقان بیبه بیك شه‌ب چاووب.
قورقوب، یانوب، تیرله‌ب، حالدن طایوب.

٤

طارالدی بو یه‌مسز خبر طانسارده هر بر اویگه،
اویلی هر کم، (نیشله‌رگه؟)دی، هیچ کم بله‌ی‌نی دیرگه.

اینتکتردی بو شوره‌لی، اُش قالدی بیك قیین‌غه،
ایرتوك تاوش: جیین‌غه با...ر! ئه‌ی آبزی چق جیینغه
کیله خلق، جیبلا خلق، دو! ایته، هر کم شاولی،
ئه‌نه چقدی بو وازلاطیب قابقادن، کۆچکه آونی،
مۆنه بوگروب کیله چالمالی ـ نظامبی حضرتی،
کۆیدره هر کمنڭ یوره‌گن شوره‌لی خسرتی.
هم خالیغی صادیغی هم آطالابی آلطافی،
کیلدی قارتی یاشی قالمادی، جیبلدی بارچاسی.
بو جیین‌ده پرید سیداتل: قاز کوزلی ثابت ایدی،
مونده دشمانغه قارشی بر ـ ۋوینی ساۋیت ایدی.
هرکم اویلی، هرکم سویلی اوز باشینه کیلگه‌نون،
هیچ ایشتمه‌سه‌ده قۆلاقلاری آوزی دیگه‌نۆن.
قایدن باشلارغه؟ نیچك ایته‌رگه؟ نیچك طوتارغه؟
کۆچلی دیلر، یه‌مسز دیلر، بیك اُوستاقطقلارغه!
چیتن بیك بیك؛ قیین بیك بیك اورمانغا بارالمیمز،
اُولکۆرگه‌ن جیمش‌لرنی جیيوب وقتنده آلالمیمز!
آشیدر طۆتوب: کجه، صارق، اورده‌ك، قازمزنی،
کۆشنه‌ب یا کُفراتوب اورماننی ـ قورقوتا بارمزنی.

٧

«باريق جيبلوب اطوطيق! اما، كم باشلاب بارر؟ ديلر.
هيچ كم راضى توگل: (قطقلاب جانك آلور!) ديلر.
كيلوب جيتدى شول چاغنده، تەبەنەك قارا بيگەش،
باصوب بورەنه اوستينه، بيره قارتلارغه كيگەش:
«بابايلاردن قالغان سوز بار: دنيا بولمى حەيلەسز،
روزه بەيرەمسز بولمى آر، اورص ميحەيلەسز.
اويرەتيم ئەلى بر حيلەمين سزگه يارانساغز:
قايدن بولسەده طابوب كيترگز بر طاباق صاغز.
يابشديروب بيك نق صاغزنى كوك بيبه اوستينه،
ينه ييبەريك ايلتوب آنى شورەلى دوستينه!»
يتدى كيگەش، پشدى ميلەش، ديگەچ تەبەنەك بيگەش،
كوتدى قالدى اشنك صوڭن كيرەك قارت كيرك بيك يەش.

٥

اوزدى كون، اوزدى تون، ئەكرونگنه تاك آتا،
شورەلينى كورمەگه ديب بتون طانسار جان آتا.
چقدى قياش، كوتەرلدى كوچلى جيل داول بوران،
قابلاندى بتون كوك يوزى، چقدى اويورمە، توزان.

بو داولنی قوزغاتوچی، شورەلی ملعون ایدی،
موڭا قاراغاندە لە گووی آنڭ معلوم ایدی.
بیك اوزاق ایدی کوتکەنگە، کون صالماق اوتە ایدی،
أشکە چقمی هر کم گویە زور قوناق کوتە ایدی.
صبرسزلانوب کوتکەندە، کورندی قایتا بییە!
بیك شەب چابوب، قویروق قازاب، شارتلاتوب تیبە تیبە.
اوستینە آطلانغان بر نرسە: اون آلتی ایەچەکلی!
قوطاو چقچ، بیك یەمسز، بیك زور بور چاق کیبەنی چاقلی.
توشەرگەتلی، توشەلمی، - بیك نق یابشقان آرتی،
«کانالیە!» دیب کودرەیگەن بولا، - تخبەب قوشطان قارتی.
کەب کرکری بورونلی، اوزون تایاقدای بارماقلارن؛
گل تیمردن یارالغان - طرناق، اوتکون قارماقلاری.
طوستاغاندی چاغر کوزی، ماڭلایی اورطاسندە،
آست تشی بورنینە کرگەن، قارلغان طاماقلاری.
نق چرناب توتقان شورەلی کوك بییەنڭ یالندن،
قایتوب کردیار آواغە توب توری صاز یاغندن.
قوبدی، (در!) سلکندی، شاولیدر ینە طانسار آولی،
ئەیتور سونلە: چقدی، دیب، آندا یەمسز پاژاردا اولی.

تاغى جييلدى خلق، ئەيتميچوك كيلدى بارچاسى:
ايرى، آتى، قز خاتونى، قارت تگرمەن مارجاسى.
بوگون بەيرەم آندە، بوگون سوينچ بيك ـ ەزەك آندا،
قوراللانغان هر كم آلغان بر قورال: سەندك بالتا،
پومالاسى قالماغان، تەرتەسى ديەسك دوغاسى،
كيله هر كمنڭ قيناسى، ايمچەكليگه صوغاسى.

٦

اوزغان ايندى، شورەلى نى بزگەدە كوك بييەنى
اوچلاب بيريم ئەلى سيگٔا باشلانغان حكايەنى.
مونه يوگروب كيلدى موندا ينه اول قارابيگەش،
چونگەبردە پشمەگەن(دى) بيگەشسز هيچ بر كيگەش.
باصوب بورەنه اوُستينه ينه خلقغه قاراب،
سويلەدى شولاى قالين ايرنلربن يالاب يالاب:
«قارتلار، يەشلر! توغانلارم! سويليم قلاق صالڭز:
قوتليم سزنى، لەكدى بوگون شورەلى دشمانمز!
ئەيتيم ئەلى: صاق بولڭز ـ آڭا هيچ كم صوقماسون،
شورەليدن برگنه طامچى بولسون قان چقماسون!

توشسه بر طامچی قان بیرگه، تاغن بولا بلاسی،
یارالادر بر طامچیدن مڭ شورەلی بالاسی.
اوُرمیق، صوقمیق بز آنی هم بیروب ماتاشمیق صودقا.
سوز دوُریك قزل(*) اوگزگه طوطیق ده صالیق اوطقا.»
جایلی کوردی بتون خلق، بو کیکەشنی بیگاۋار،
بتدی یاصالوب شول جیندوق اسمیرتنی پریگاۋار.
چەچندن سویرەب ایتکەندە قزدروب اوط یانونا،
ئەی شورەلی یالونا (دی) طانسارغه ئەی یالونا.
«قویڭز بر یولغه زنهار! تیمەڭ زنهار بالالار،
نیك قزغانمیسز مین قارتنی؟ ای توغانلار، آغالار.
نی کوردیڭز میندن؟ طنچ یاشاسون اوغلڭ قزلڭز،
بو گونوك کیتەمن تورمیم، بولماسون موندا أزم.
چنلاب ئەیتەم: کیتەم، کیتەم، بو گونوك ییر چیتینه،
عمرمده أزصالماون هیچ مین سزنڭ قربیتینه.
هیچ تیمەمن نسلڭزگه، بالاڭز چاغا ڭزغه،
قاغلمام اوردەك، قازڭز، آت، آربا، چاناڭزغه.
چنلاب ئەیتەم: بو گونوك تورمیم، زاگرانیتسه کیتەم،
منه قیاشدر! بالله والله دیب آنت ایتەم.»

---

*) بزده اوت تورتوب یاندرونی = قزل اوگزگەسی زدرو دیلر.

قزغان طانسار، ایشتمیده، دیدیلر کوب چرلاما.
جیتەر! باباگه سەلەم ئەیت، ئەبییكُ جرن جرلاما.
ای کفر آیرمیسكُ سین برده حرام حلالنی.
نیك ئونردك ئە! قطقلاب بزنكُ صاكُراو جلالنی؟
جیبالمادق سین بولغانده اورمانده جیمش جیلەك.
سیندن اورکوب قایتوب کیتەیدك طولماسەده چیلەك!
قورقوتاسون بالا چاغا، خاتون هم قزمزنی،
اورکوتەسكُ، توتوب آشیسكُ اوردەك قازمزنی!
یان سین قاینی قاینی اوطده! ئول سین! بت! قورسون آدكُ،
اهمكُ قالسه جیتەر دنیاده، بت! قالماسون ذاتكُ!
قورقدی هر کشی سیندن، موژیکی هم ملاسی.
طنچلانسون ایندی سیندن بوگون تاتار دنیاسی.»
یارصیغان، قزغان خلق بیك، آكُلامی سوز نیچارا،
قچقرا قچقرا یانغان اوتده پومالا باش بیچارا.

٧

ئەبی بابایلاردن ایشتلوب کوبدن شولای قالغان،
طانسار حقنده بو تاریخ، ئلله چن ئلله یالغان.

آنسونده مینم اشم یوق، شولای ایندی قصه‌سی،
ئه‌یتوب بولی: «طانسارغه» دیب «توغری کیلمی حصه‌سی».
یانغان، کول بولغان شوره‌لی، درست ذاتی قالماغان،
اما، جان بیر گه‌نده طانسارنی شولای دیب قارغاغان:
«کورمه‌گز دنیاده کون یوزی، ایذئولك کورمه‌گز،
اورچومه‌گز، آرتماگز، آول صانونده یورمه‌گز.
بایماگز، یه‌شه‌مه‌گز هم اورچومه‌سون قورتگز،
قالقماگز، آرتماسون هم اون سیگزدن یورتگز.»

٨

کوره‌م ایندی مونه بوگون: ئلله خدای یازمشی،
ئلله چندانوق شول یاوز شوره‌لینك قارغشی.
ئلده شول کوینچه یورتلار: اون سیگزدن آرتماغان،
ته‌ب ته‌به‌نه‌ك مونده خلق: بیردنده قالقماغان.
اورچومیدر مونده‌قوش قورت اورچومی هم آت صغر،
بختسز آولنك اورلاشوب کوبی کینکه‌ن سبر.
صانغا کرمیلر، گل آرتدن اینه‌لر صابان تویی،
میر اُشنده‌ده یوق برلك، اُزغشالار کون بویی.
ملا صایلی آلمیچه طالاشوب اوزا کونلری،
آیلاری، جه‌یلری، یازلری هم قارا کوزلری،

بلمەیم، بلمەیم بولام خیران ئلله خدای یازمشی،
ئلله چندانوق شول شورەلی یاوزنڭ قارغشی.

مین بو شورەلی واقعەسون، صالح بابای‌دن ایشندگەچە ـ آرندرمی کیموتمی‌گنه یازدم. واقعە درستمی یوقمی، بابای اوزی جواب بیرسون. اوشانماسەگز بابای‌نڭ قبری یانونە باروب اوزندن صوراگز. صالح بابایدن باشقەدە بو واقعەنی ـ بەھەوی بابای، سدپەری بابای، پاتی ئەبی، ئەسقەب جمال ئەبی، کوکری جینگی، گونی‌آبزی کبك ـ ایكی معتبر ذاتلار، ئلل‌نیچەتورلی دلیل‌لر بلەن اثبات ایتکەنگە، طانسارنڭ بوکونگی یاش افندیلری میڭا اوپکەلەمەسلر دیوب اویلیم. ئەمینم یازووم نەق صالح بابایچە بولدی.

د. عبیدی.

«تیمرچی»

ماتور توگل مینم جرلار، بلەم مین،
یاراتماسەڭ اوقومازسڭ، تلەنمیم.

ئەيتەلميم مين اوزمنى: ديب، شعرچى،
آچيق ئەيتيم ئەلى: مين بيت تيمرچى.
كون اوزدرغان ييرم مينم آلاچق،
شونك ايچون توغانمن، كيل، قارا، چق!
اوچاقده سوزلرم توگل يانادر،
اوچاغم: كوكره‌گم، كومر يانادر.
جرونى قزدرا آهم فغانم،
قزوب جيتسه چوكچليم هم صوغامن.
حقيقت كومرينى چوبلەب، ياغامن
دولى يالقون، اوچا اوچقون يانامن!
كيرەك ايدى، بلەم – سزنى سويەرگە،
تكبرمين، كوچم جيتمى سويەرگە.
تنزلنى سويميم ايرنگەنمدن،
قزولقدن يارق ايرنلرمدن –
چغالمى آندى تەملى سوز – يوغوشلى،
يورەگمدە كم اولدر برسى پشلى.
«تكبرسين!» ديدر «اخى - برادر،
سوزكده تور مونك ايله برابر.

كومۇرك يانساده ايرته كيچكده،
أرۇمى آندى سوز هيچده ميچكده.
آلوب قولغا تيمر چينك چوكۇچن
تيمر دەى قاتى كوكلنى چوكۇ، سين!

«يەش آغاچ»

چقدى قياش، بولدى يەملى، ئەكر ونگنه جيل ايسه،
شول وقت اورمان اچنده بر موژيك اوتۇن كيسه.
تۇيەب اوتۇن آر باسينه، بيك اۇزاق اشلەب آرغاچ،
كوره: قارشوندە گورلى ياشكنه يەم ياشل آغاچ.
تراب تورغاندن صۇلك قويوب بر قولن يان باشينه،
يونسز موژيك ايەش آغاچنى كيسدى صالدى آر باسينه.
ئەى سين يونسز موژيك آبزى! نيك ايتدك آنى خاراب؟
اوتۇن كيرەك ديسەك بار بيت شوندا- يوز يەشلى نارات.
نيك كيرك بولدى اول سيڭا؟ كيسەرگە كەلر قوشا؟
آنك گورلەب تورووينەمى سينك أيچك پوشا؟
ياكه شونك أيچونمى، كه يافراقلارين اوينانا،
يوقلاب يانقان طبيعت نى ايرته شاولاب اويغاتا؟

موکلی آل تاڭ آتقان چاقده آل چچکه ئەچکەنگەمی،
تەملی ایسون، خوش بویلارن یاق یافغه چەچکەنگەمی؟
یاکه یاشل یافراقلاری، شعر کویلەگەنگەمی،
بخت راخت یوللارین اوبالمی سویلەگەنگەمی؟
کیسسەڭ کیسدڭ، بولغان بولدی، میڭا بوالماس خورلغی،
قوانما برده سین بوشقه، کوب بیك چەچکەن اورلغی.
اوزا کونلر، آتنا، آیلر، بلکه کوب یللار اوزار،
کیلور بر کون: تیشلور اوراق، یافراق بوتاقلار صوزار،
آلقشلارلار اوزین، قوش، قورت، بولونلار، قرلار، تاولار،
اول ینه ئەنکەسی قبری اوستنده جرلار شاولار....

„ماتور قزغه“

نیچك دیلر؟ سینی چیبەر دیلر می؟
یوزڭ یوزمه نورن سیبەر، دیلر می؟
سینیمی ئەیتەلر: قزلار ماتوری،
سویوکلی، دیب، ماتورلارنڭ ماتوری.
شاعر کوڭلن آلوب - اورلاوچی سینمی؟
تولان آینڭ نورن خورلاوچی سینمی؟

بوماقتاوغا، بلەم، بیك زورلاناسڭ،
ایلەمسز!، دیسەلر بیك خورلاناسڭ.
دیسڭ: شاعرنیدە مین مفتون ایتدم،
شاعرلیرمونتفی هم مجنون ایتدم!
ماتور، دیسڭ، همان بیكدە چیبەرمن،
گوزل جنت قزن چیتكە تیبەرمن.
ماتورسڭ سین، قوشلدم مین بو سوزگە.
لكن ماقتاو مینم بیت اوزگە اوزگە.
بلوب شاعر سینی ماقتی میكەن صوڭ،
«سویوكلی» دییووی حقمی ایكەن صوڭ؟
«سینی سویدیروچی أنجو تشكەمی؟
«چوك آوزڭ یاخود قالقوتوشكەمی؟
«قارا قاشمی، اوزون چەچ، آلصو یوزڭ،
اوزون كرفكلر گلە نورلو كوزڭ.؟
زفا بویڭ یاخود آلصو ایرنمی؟
سویلەچی! ای ماتور صاف صو! — ایرنەی.
بولارغنە سویدرترلر میكەن صوڭ،
«فرشتەم سین!» دیدر ترلرمیكەن صوڭ.؟

آلار چچکه، آلار کیچکه بته‌رلر
آلار بتکه‌چ سینی چینکه اته‌رلر.
کورر کوزگه، درست، یه‌مسز توگلسك،
«چیبه‌ر من!» دیرگه‌ده ه‍قسز توگلسك.
صایصقانده اوزن ماقتی - شغرتی،
بیره چچکه‌نیده هم ات شمرتی.
آکا بولسه‌ك - تایار شاعر آیاغی.
اگر بولسه تلك - شیطان تایاغی.
میکا بیك بیك ماتورلغك، نی اشکه،
بیلگنی بورغالاوك دورتکه بیشکه.
تلك قیمت سینك میکا، تلك، مین
تلیم شونی، تورك بولسه قلك مین!
تلك بزده‌ی بولورسه همده ته‌مسز،
کیلشسز سین، قارا چقودنده یه‌مسز!

کوز

جم جم قارابوبی بلوط، کوك یوزینی قابلاغان
قاراکغی، بووش، کوگلسز، آق قار ییرنی آقلاغان

شر يالانغاچ اغاچلارده يغلای، بو گل شاولاشا،
اوکره شفقتسز آچی ییل قار توشه‌رگه داولاشا.
یوقلا دوستم، آچه کوزنگ یورغانگدن باش صوزما،
اول کوگللی توشلر خیاللارنگ پلانون بوزما.
طنچ یوقی، راحت یوقی، آدمگه یه‌ملی یوقی
برگنه کیله عموده (یوقلا!) اول ته‌ملی یوقی،
بیك بختلی- کوز کونی توشه‌که‌باش صالغان کشی.
یه‌ملی یازنی کوروب توشده ته‌م لذت آلغان کشی.
بختلی بیك، بختلی بیك شك‌ده یوق ئولگه‌ن کشی؛
تورمه‌ده یوقلاغان چاقده ایرکنلك کورگه‌ن کشی.
قایغو، حسرت، کوزبن یرتوب آچوچیغه بو کیچده
میکن توگل- کیلمه‌س یوقوسی، بو مماس کوزن هیچده.
طنچ یوقی، راحت یوقی، آدمگه یه‌ملی یوقی
برگنه کیله عمرده، یوقلا، اول ته‌ملی یوقی...

(تاتار ایسرگی.... قه)

یارلغان قاشنگ، آورتا باشنگ،
بارمی ایچماسه آشارغه آشنگ؟
اویك ایشلگه‌ن، بورگك تیشلگه‌ن
هیچنی بلمیسنگ، اوزنگ ایسرگه‌ن.

باشڭده چوبك، آوزڭده كوبك،
اشطانڭ يرطق، كولمه گكڭ سوتك،
آتڭ بارمی؟ يوق! صوقاڭ بارمی؟ يوق!
چهچكهن آشلغڭ بارمی صوڭ؟... فوی چورت!
باشڭ آغارغان كوكلڭ قارالغان.
ايمانه جيرڭ كوبدن تارالغان.
آينو! كوزڭ آچ، بالاڭ چاغاڭ آچ،
اۈيڭ صاب صالقون- قالتريلار قاچ قاچ (دردر)
ترزهڭ قارندق، عيران قالرلق،
يوق بيت آزغڭ تلگه صالرلق،
بار ييرڭ صاندڭ، قاباقه آندڭ،
آفتق چيكمه ندن قولاغڭ قاندڭ.
صاتدگده اچدڭ، صاتدڭده اچدڭ،
كشينی توگل - اوزگنی پچدڭ.
اوچقان بارمالڭ، يوقلاغان جانڭ،
نورلی يۈزگده قالماغان قانڭ.
باشڭ ايسره‌يگه‌ن، آرقاڭ بوكره‌يگه‌ن،
لهككه‌ن چاخوتكه، كوزڭ چكره‌يگه‌ن.
بولدڭ سين بيزگه‌ڭ، ئه‌دمگه ايمگه‌ك،
ايندی صوريسڭ تلمله‌ب ايكمك.

سوز آڭلامیسڭ، گل یالغانلیسڭ،
نیك صوڭ اوزڭنی هیچ قزغانمیسڭ؟
آچ سین کوزڭنی، طڭلا سوزمنی،
قزغانماس کشی، قزغان اوزڭنی.
بار بالالارڭ، جان پارالارڭ،
یو، سین آلارنڭ، یوز قارالارن.
ئەتکەی ئولەم آچ! ایکمك بولماغاچ،
ئەتکەی قزغانچی: اوست باش یالانغاچ.
ئەنی سین ایرمی، نیك صاتدڭ ییرنی؟
کم قاری بزنی، میرمی یا ییرمی؟
ییر بیت مالمز، ییر بیت جانمز،
نیك ژەاڵەمیسڭ اول بیت قانمز!...

«طرمش خبرلری»

صورادم بر وقت جیلدن: امانمی؟
نیچوك قایتاریم، ئەیتچی، یەش زماننی؟.
جوابنده دیدی جیل: یور اوچوپ سین -
مینم کبك؛ توتوندەی هم کوچوب سین.

چاوب کیتدم، کۆنم کیچکه آوشقان
کورەم: دیڭز اوکرمه‌گه یابوشقان.
دیدم: دوسقای الوغلق قایده ئه‌یتچی؟
دیدی میندەی اوکرباقر، طاوشلان.
صورادم مین کوروب نورلی قیاشنی،
تۆگۆب آلدنده کوزدن قانلی یاشنی:
نیچك قزللانیم آل تۆسلی قانداى.
نیچك هم نورلانیم آل موکْلی طاکْدای؟
کۆتام، کوتەم، جواب یوق هیچ قیاشدن،
فقط ایشتدی جان، یان‌یان! طوطاش یان!

تاتار شاعری . . . . غه

کرۆب سینڭ شعر باقچه‌کْغه بر کۆن،
یورۆدم کوب، وقت بولغانغه ایر کۆن.
آغاچلارن کوروب خیرانغه قالدم،
اوزوب یمشلرن بوقچامغه صالدم.
آلوب قولغه ماتور چچکه‌لرن، مین،
یوروب آندا کوکْل ئه‌چکه‌لەدم، مین.

گوزەل باقچە: آتار فانتانلاری بار،
ییمش، آلما، صوغان شالقانلاری بار.
طاتوب باقدم: ئەپیلسین، خرمەسندن،
یوزوم، ئورك، کیشر هم طرماسندن.
گوزەل باقچە، ماتور موندە، ایلە ملی،
کوکللی هم جیمشلریدە تەملی.

***

قاین، ناراط، میلەش هم آرطشن مین،
کوروب هم بلدم.. مین یارطسندین.
اوزار اوزماس بولوب کیتدی قاراکغی،
یولم بتدی، خالم کیتدی، بارالمی.
قاتوب قالدم آقایتوب شوندە کوزنی،
بلوب بولمی: بو گون یازمی یا کوزمی.
کوروب بولمی: ئەپلسینمی، ناراطمی،
یوررگە هیچ کوکل طارتمی – جاناطمی.
ییمشلری نچكدر، ئللە تەمسز،
کوروب بولمی قاراکغی، هیچدە شەمسز.
بتونلەی یاط آغاچنڭ بیك کوبیسی،
کورنمی یوق: تاتار سیرچق، کوکیسی.

چالا موزیك عرب آركیستریده،
آچیلا گاه: ایران كانسیرتلریده.
اورون یوق هیچ منه موندا تاتارغه،
بوروب ایركون — كوڭللرنی آچارغه.

***

شاعر دوستم! تاتار اوغلی تاتارسڭ،
تاتارلارغه ماروز یاصاب صاتارسڭ.
تاتار بولسه‌ڭ اونوتمه‌سین تاتارنی،
تاتار آشچی، حجاز آشین صاتارمی؟
اوچوب كیتدڭ ماتور بلبل بولوب سین،
تاتار ملة آغاچینه قونوب سین.
كیچه كوندز چوطلداڭ ولكن،
تاتارلقده ایران قوشی بولوب سین.
ماتور تاوشڭ، تاتار آڭلار میكه‌ن صوڭ،
آنی آڭلاوچیلار آنلار میكه‌ن صوڭ؟
تاتارغه سین تاتارچه، آرغا، آرچا،
گورلده سین، چوطلداسین آلارچا!.......

(طاڭ آلدندن)

اطرافنی قارانغی - ظلمت باصسا،
یولدزلارده برسی آرتندن برسی قاچسا.
قابلاسه بولوتلارنی قویی تومان،
کوك چیتنده ئه‌کرنگنه آق آی باطسا.
قورقما دوست! آچ کوزڭ تاڭ آلدی بو.
باری شونڭ ایچونگنه قاراگغی بو.
قوزغالسه جلان کلته حشارتی،
جبن، قورتنڭ قالماسه خسارتی،
آه اورسه بیر شاری قایغوسندن،
قورقما! بو تاڭ آلدی بشارتی
قاراتون، قاراشالون بوکله‌ب یابسه،
ئوللکلرده طنچقنه یوقلاب یاتسه،
سیره‌ك میره‌ك أتلر أورئوب ئه‌تچلرده،
معناسز شعرلرن کوبله‌ب صاتسا.
بو یوقو: طاڭ یوقوسی، قاراگغی بو
باری شوکا: قایغرما، طاڭ آلدی بو.

(صوقاچی‌نك جرووی) کالتسفدن

نا، نا! طارتچی کوك آلاشام،
سویه‌من سینی باراتام.
منه بولشامن اوزمده،
یبه‌رچی طارتوب آلاشام!
نا،نا! کوك آلاشا، طارتیق،
تیرس بالچقنی قابارتیق،
شابالانی هـم آغارتیق
ئه‌یده طارتچی کوك آلاشام!
چوپان یولدزی کوملدی،
ئه‌نه قویاشده کورندی!
باصولار بولدی کوگللی!
ئه‌یده طارتچی کوك آلاشام!
دوست مین سیگا، ئه‌یده طارتچی،
اوزم مین خوجه هـم یالچی،
صوقانی بیك طوتام یاخشی،
یه‌لی طارتچی کوك آلاشام!
صوقا، طرما اوزم یاصیم،

نـق اشلیمن‌ده نـق آشیم ،
شونڭ أیچون طازا یاشیم ،
یەلی طارتچی کوك آلاشام!
حاضر لیمن چانا ، آربا ،
چەچەمـن هـم آرش آرپا ،
یاصپمن اوزم: اون، بارما،
ئەیده طارتچی کوك الاشام!
بوزك طاشلاب اوراق اورام،
آرش بلەن طولا بورام،
اوزم صوغام اوزم صوورام،
ئەیده طارتچی کوك آلاشام!
طولا اندر کیبەن بلەن
هیچ اشم یوق ایبان بلەن،
بولا آشلق چومان بلەن،
ئەیده طارتچی کوك آلاشام!
صوقالاب بتریك ایرتە،
طرشیق قالمیق کیچکە،
تاغی، بار قاراسی کیرتە،
ئەیده طارتچی کوك آلاشام!

توریق ایرته ــ یوقی آچیق،
حاضرلیك اورلغی، چه‌چیك،
فقیرلك‌دن یراق قاچیق،
ئه‌یده طارتچی کوك آلاشام!

بو اورلقنی چه‌چه‌م اوزم،
که، صاقلا یاربم! اوزك،
شتوب چقسون یه‌شل اوجم،
ئه‌ی بورازنا کوك آلاشام!

اوسه‌ر اوجم صباقلارنور،
اوسه باشاقلانور،
ساری آلتون آتاقلانور،
ئه‌یده طارتچی کوك آلاشام!

یالترار مونده اوراق چالغی،
اوررمز جیکسه‌لر صالمی،
ئه‌لی صوك یه! کوچك بارمی؟
دیمن سیکا کوك الاشام!

بتریکچی کیچ بولغانچی،
آشارسك قایتقاچ تویغانچی،
اچه‌رسك کوز آقایغانچی،
یه‌می، دوستم کوك آلاشام!

اچررمن چیشمه صووی،
بیروورمن بر موشکه صولی،
بودر سیکا سوزم صوکی،
آکلیسکمی کوك آلاشام!

دعا

صوریمن ياربم سيندن، قبول ایت یاشرن دعام!
یغلوب حضرتکٔ آلدنده کوزمنكٔ یاشن صغام.
بونالادم، چه‌چدم، طابشردم ياربم اوزیکه،
آشلغمنی ملكٔ ألوش ایتدروب قایتار اوزیمه.
ایکمکدر مینم حیاتم، بایلغم هم آزغم،
یارلقاغل یاربم سین بو بنده‌کنكٔ یازغن.

«دومبرا»

اویگه قایتوب ــ أشدن آروب توقتاغانده،
تون اورتاسی، کورشی کوکرت یوقلاغانده.
یرتق چیکمه‌ن، چاباتالكٔ؛ اوتمه‌س بالتالكٔ،
«مسکین تاتار!» دیب سینی خورلاغانده،

سحر وقتی بلبل قوش صایراغانده،
سیرساق صووی چیت چیتیگه‌جایراغانده.
کون یوزی کورسه‌تمه‌وچی شول طرمشنی،
قارغی ـ قارغی بالتما کنی قایراغانده.
طولسه کوکلك: آل قولغا سین دومبرا،
آچلور کوکلك ـ ایسکی تاتار جرین جرلا.
قوی باشقه بر دنیاغه سین اوزکنی،
اویك ایسکی برلساده ییمرك مرجا.
جیبه‌ر جرلاب، میچ باشندن توشسون بابای،
تورسون سیکروب کوب یوقلاوچی ماکقا مالای
جانلانوب حسی توکفان یاش قزلارده،
طـكلاسونلار یارقدن قارای قارای.
آل دومبرانی، کوکل صحیفه‌سون آقتار،
اوقوب چق، ـ نیشله‌گان بابای تاتار،
ئولگه‌ن آتا باباك بله‌ن ماقتانماساك،
سینی صوك «بولغان!» دیب کملر ماقتار.
ئه‌یتسه‌ك: کوکلم بو خسرتدن نیك تازارمی؟
آل دومبرانی، ییبه‌ر چیرتوب آشقازارنی،
ئه‌لی توغان بزنك یاقتی کونلر آلدا،
اوزغان (توندی) قارانغی کون نیك قادالمی.

طرررررام، طررررام، تەفتیلونی کویلی دومبرا،
چیرتورگه قوللار بازمی کوڭلم تولا،
کوز یاشم نەق خسرتنی یوغان چاقدا.
ملا بابای تایاق بلەن باشقه قوندرا!

آول

موڭلی دومبرام موڭلانوب ملی کوینی اویناغانده
بختسز بای بتچەلر اشسزلکنی قوبماغانده،
یارطی ایسرك، سەلەمە، ڤا گز الداغی تاتارلارنڭ،
عمر بوینچه اشلەب تاماقلاری تویماغانده.
مونی کوروب «قزغانچ!!» دیب آلارنی قزغانغانده،
«ای فلك! نیك ایزەسڭ!؟» دیب، کوڭللر صزلانغانده
جانلانەده ترله باشلی ئەلگی شول ئولگەن امید.
اویلار بولسام آولنی اشکه جیکلر صزغانغانده:
نیندی بخت! سعادت! دنیا بایلغی بار مونده
آنڭ عمرلگی یللغی آیلغی بار مونده
قایناشه خلق قرمسقادی جیتکەنده أش وقتی،
قایتادر اویگه ترکم ترکم جیتکەنده توش وقتی.
تویەب تویەب کیتره ایرلر، پچەنون هم کولتەسون،
کابوسته، قیارن ئەیتیەمی، — چبش کورکەسون.

ئەنە باقچە یانۆندە صو، یوزەدر اوردەك قازی،
آندا بالالار بەرەنگی هم ئەبی شالقان قازی.
هر کم أشدە، هر کم طشدە، اۆیدە هیچ کم قالماغان
یوق هیچ بر کم، مقدس بوأشکە قولن صالماغان.
هر کم أشلی، هر کم طرشا، ـ صانکە أزلی قازناسون
أنجو بو(دی) آلتون بو(دی) ییردە آلنمی قالماسون
جیلغان تولغان اندرغە: آشلق،ـ کیبەن اسکرتی،
تویغان، شادلانغان آدمی، حیوانی هم قۆش قورتی
آشلق بلەن تولغان بوراسی، آمباری هم کلەتی
بتدی أش، ایندی سوتلە باشلادی صزغانغان بلەك.
آشی، اچە هر کم، کیینە، کیلەدر هم قوناغی،
طویا: صالاـ قالاسی دیەسك تگرمەن قوماغی.
یاودرغان خدای نعمتن موندە، هیچ قزغانماغان،
جیتەر ایندی آرتی تاۆر دیب، هیچدە صزلانماغان.
کومەچن ئەیتیمەی، توقماچن پیلمەنن ایکمك گۆن،
چارماسۆن،اویرەسون، بالمای بلەن‌تولغان کیسەگن
چوگندر، کیشرین ئەیتیمەی،بورچاغن، یاصمغن.
چن کۆچ بلەن یاصالغان مامق توشەگن یاصدغن.
رمچگن، سوتن ئەیتیمەی، قایماق، قاتق، ئەیرەنن،
اوینا! شادلان آول! ایت طرشقانك‌نك بەیرەمن.

صوڭ